

ACC. NR. 4580

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland Upptecknat av: Nils A. Gerward
Härad: Konga Adress: l. Järrestad
Socken: Almedöda Berättat av Tilda Sandholm
Uppteckningsår: 1934 Född år 1861 i Tollsebo

Uppteckningen rör

Bak sid. 1.

Tämjning av oxar sid. 4.

Basttillverkning sid. 5.

Skriv endast på denna sida!

5 sid.

Småland
Åmnebröd sv.

4580 /

uppt. av N. A. Östermand
1934.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1

På kvällen satte man i deg. Till mjölet rörde man vatten och tillsatte jäst, förr surdeg, numera prässjäst.

Surdegen bestod av ett stycke deg från föregående bakning. Den förvarades i klotform på en tallrik.

På förmiddagen dagen efter skall man älta degen och slå i de kryddor, man vill ha i brödet. Till vardagslag användes inga kryddor, men till jul och andra högtider skulle man ha anis och fenkål och sirap till limporna.

Den ältade degen får stå och jäsa tills den blir levande.

Då slår man upp den till de olika brödsorterna:

Ankarstocka; långa, grova bröd;

Limpor; kryddat fint eller mellanfint bröd.

Då de uppslagna bröden stått tills de blivit släta och fina smörjes de med vatten och sätts i ugnen.

Ugnen uppeldas med ved tills stenarna bli vita. /Ugnen satt av tegelsten/. Glöderna tagas ut med en raka och ugnen sopas med en ugnkvast.

Är man inte riktigt säker på värmen, slår man salt i ugnen.

Gräddningstid: grovt bröd 2 tim.

mellanfint 1 1/2 tim.

fint 1 tim.

Fint bakas endast till festliga tillfällen.

4580 2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

Mjölsorter:

Råg: grovt, samsikt och fint.

Vete: näbbat /tillsats till råg, men gör brödet torrt/.

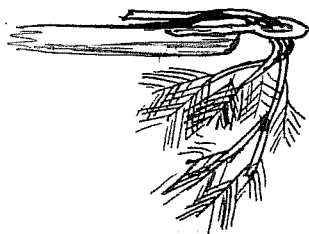
Fint, siktat.

4580.

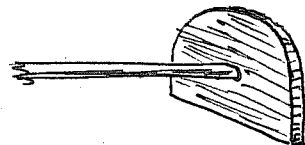
3.

Redskap vid bakning.

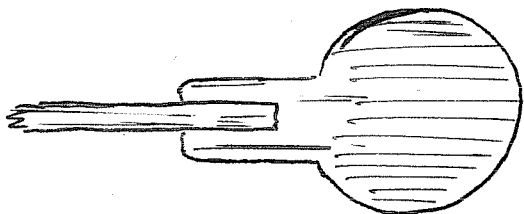
Kvart av fur.

Raka

Grissla. (att sätta in och ta ut brödet med)

Teckn.: Gernant.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

4. 4580

TÄMJNING AV OXAR.

Oxarna tämjas på våren eller på hösten.

De äro 2 á 2 1/2 år, när de tämjas. Sen få de "suga och dra som de andra".

Tämjas tillsammans med en gammal stut. En man leder, en kör. Den unge bindes vid oket med en extra nackasime. Proceduren upprepas dagligen tills dom kan.

Oxarna kunna bli 13 á 14 år innan de bli för gamla att använda.

För att hindra oxarna att äta under arbete satte man på dem en mois /mes/. Den fru Sandholm visade såg ut som en annan munkorg, men av ståltråd, flätad till ett nät med ung. 5 cm maskor och en ring överst. I ringen fäste man en lina, som man band om hornen.

Äldre moisar voro flätade av borst.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4

Bnälund
Kunga
Umetoda
1934

4580

⁵
Yppé M. B. L. Carlsson
Ber. Tilla Sandholm
Född 1861 i Follerts

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

B a s t t i l l v e r k n i n g .

Kvistar av lingeträ /lind/ hugges på vårsidan, då saven har stigit. Kvistarna läggas i sjön en månad och få rötas.

Kvistarna tagas upp och torkas. Då lossnar barken jämte bastlagret. Detta kan då rivas av.